

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi siemenkauppalain muuttamisesta ja kasvinjalostustoiminnan edistämisestä annetun lain kumoamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi siemenkauppalain muuttamisesta ja kasvinjalostustoiminnan edistämisestä annetun lain kumoamisesta (HE 23/2015 vp): Asia on saapunut maa- ja metsätalousvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- erityisasiantuntija Marja Savonmäki, maa- ja metsätalousministeriö
- lainsäädäntöneuvos Pirjo Tomperi, maa- ja metsätalousministeriö
- valmiusasiamies Juha Mantila, Huoltovarmuuskeskus
- toimitusjohtaja Markku Äijälä, Boreal Kasvinjalostus Oy
- tuotepäällikkö Ari Virtanen, Rautakesko Oy
- asiamies Johannes Hahl, Siemenkauppiaitten yhdistys ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- oikeusministeriö
- Suomen siemenperunakeskus Oy
- Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan kumottavaksi laki kasvinjalostustoiminnan edistämisestä. Samalla siemenkauppalakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen lisättäisiin kumottavaksi ehdotetusta laista säännökset kansallisesti tärkeiden peltokasvilajien siemenhuollon turvaamisesta huoltovarmuusrahaston varoista.

Kasvinjalostustoiminnan edistämisestä annetun lain merkitys ei enää vastaa sen alkuperäistä tarkoitusta kasvinjalostustoiminnan edistämisestä. Laki koskee vain lajikkeita, joilla ei ole kasvinjalostajanoikeuslain mukaista kasvinjalostajanoikeutta. Laki on vanhentunut eikä täytä perustuslain vaatimuksia. Tukea on maksettu pääasiassa vain vanhoille lajikkeille, joiden markkinoidut

Valiokunnan mietintö MmVM 2/2015 vp

siemenmäärät ovat nykyään vähäisiä. Lisäksi maksujen kerääminen ja kerättyjen tulojen jakaminen lajikkeiden jalostajille on hallinnollisesti raskas järjestelmä suhteessa maksujen ja tuen määrään.

Esitys liittyy valtion vuoden 2016 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2016.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Valiokunta pitää kotimaista kasvinjalostusta elintärkeänä osana suomalaista elintarvikeketjua. Sillä on suuri merkitys maamme huoltovarmuudelle. Laajan laji- ja lajikevalikoiman ylläpitäminen ei ole liiketaloudellisesti kannattavaa maassamme, ja tämän vuoksi kasvinjalostustoiminnan tukemiseen on osoitettava riittävät voimavarat.

Laki kasvinjalostustoiminnan edistämisestä (896/1977) säädettiin vuonna 1977. Lain mukaan valtion talousarvioon on vuosittain otettava kasvinjalostustoiminnan edistämiseen käytettäväksi määräraha, joka vastaa vähintään sitä määrää, jonka arvioidaan kysymyksessä olevan vuoden aikana kertyvän sientavaraista sanotun lain nojalla suoritettavina kasvinjalostusmaksuina.

Esityksen perusteluissa on todettu, että laki kasvinjalostustoiminnan edistämisestä on vanhentunut eikä täytä perustuslain vaatimuksia. Lain muutoksen (1321/1993) perustelujen (HE 203/1993) mukaan laki oli tarkoitettu jäämään voimaan vain toistaiseksi kasvinjalostajanoikeuslain tultua voimaan, koska vanhoista lajikkeista kertyi vielä maksuja ja kasvinjalostuksen rahoitusta. Lain nojalla suoritettavat maksut ja tuki ovat olleet määrällisesti vähäisiä, ja etenkin viimeisten kymmenen vuoden aikana määrät ovat laskeneet huomattavasti. Vuonna 2014 valtion talousarvion kyseiselle momentille kertyi maksuja valtiolle enää noin 120 000 euroa. Nykyisin maksujen vähäisyyden vuoksi tuen merkitys kasvinjalostukselle on jäänyt käytännössä olemattomaksi. Lisäksi lain tarkoittamat toimijat ovat pääasiassa vanhojen lajikkeiden ylläpitäjiä ja omistajia, eivät jalostajia.

Valiokunta kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että kasvinjalostustoiminnan edistämisestä annetun lain 6 a §:n mukaan on mahdollista maksaa huoltovarmuusrahaston varoista peltokasveja Suomessa jalostaville yrityksille korvausta huoltovarmuuden kannalta kansallisesti tärkeiden, mutta taloudellisesti kannattamattomien kasvilajien jalostustyöstä. Esityksessä tämän mahdollisuuden pitämistä voimassa on pidetty tarpeellisena. Säännös ehdotetaan nyt lisättäväksi samansisältöisenä siemenkauppalakiin (728/2000).

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä muuttamattomina.

Valiokunnan mietintö MmVM 2/2015 vp

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

maa- ja metsätalousvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomina hallituksen esitykseen HE 23/2015 vp sisältyvät lakiehdotukset.

Helsingissä 16.10.2015

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Jari Leppä kesk
varapuheenjohtaja Reijo Hongisto ps
jäsen Markku Eestilä kok
jäsen Pertti Hakanen kesk
jäsen Teuvo Hakkarainen ps
jäsen Hanna Halmeenpää vihr
jäsen Lasse Hautala kesk
jäsen Anne Kalmari kesk
jäsen Kari Kulmala ps
jäsen Jari Myllykoski vas
jäsen Mats Nylund r (osittain)
jäsen Harry Wallin sd (osittain)
jäsen Eerikki Viljanen kesk
jäsen Peter Östman kd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Carl Selenius